

Да ли Негово Високопрѣосвѣщенство, акзархійски намѣстникъ и прѣдсѣдателъ на Българ. св. Синодъ ще зачете поканата ви и кога, сега ли, или по сетнѣ, при сгоднитѣ му за това време и мѣсто, това зависи отъ неговата воля и отъ неговитѣ обстоятелства. Той е още живъ, както казвате; нека отговори. Но, както видите, наедно съ него, въ реда на *глускиятъ* турски шпиони и предатели покойния З. Стояновъ е туриль и Иконома п. Петра, който не е вече живъ, за да направи сжщото, за да махне обвинението отъ себе си, което З. Стояновъ му е лепналъ, споредъ мене, съвсѣмъ незаслужено, на слѣдующето основание, което ще прѣдставя по доло.

Подиръ освобождението, на 1880 год. бѣхъ назначенъ, на туку що основаното прокурорско учреждение, за п. Прокурора при Руссенския Апел. Сѣдъ. Съ Иконома п. Петра Арнаудова се познавахъ — той е родомъ отъ Елена — когато още бѣше учителъ на взаимното въ Руссе училище на 1858 — 60, момакъ 18 — 20 годишенъ. Въ временното ми пребивание въ Руссе, на 1880 год., при спомванието на онова минало време, той ми разказа и за прекаранитѣ ужаси и събития отъ скорошното минало, за революционнитѣ комитети и народнитѣ страдания отъ 1866 до влизанието на Русскитѣ освободителни войски въ обсадения отъ тѣхъ гр. Руссе на 1878 год.

За бунтовническитѣ чети, движения и страдания въ страната, разказътъ му бѣше обстоятелственъ, като на човѣкъ, който не е билъ чуждъ въ тѣхъ ако и непричастенъ. Не правяхъ сбирка отъ подобни разкази и не взехъ въ бѣлѣжка нищо отъ разговора му; но доста добръ го помня, за да нѣмамъ никакво сѣмнѣние въ неистинността на казаното отъ З. Стоянова.

Най-първо, З. Стояновъ излага факта на предателството повече поетически и никакъ не исторически; не споменува никакво име, освѣнъ онова на прѣдателя Т. Кърджиевъ и имената на притѣ му предатели. Старецътъ, който раскрылъ прѣдъ Иконома п. Петра за червеноводската чета, остава неизвѣстенъ; двамата священници грабнати отъ с. Червенавода наедно съ Т. Кърджиева и докарани въ Руссе тоже имена нѣматъ; отъ кого и отъ кѣдѣ е бралъ З. Стояновъ тия свои поетически подробности, не се казва, а между това, автора на тая история се явява като вездѣщщний очевидецъ на разказанитѣ отъ него събития, дори и въ подробноститѣ имъ, дори и въ душевнитѣ вълнения и прѣдчувствия на фигурирующитѣ въ тѣхъ лица. Съ една дума, историкътъ пропусналъ — като сѣдѣхъ отъ направеното ви извлечение отъ книгата му — сжщественитѣ данни, които, както се види, и нето е помислилъ да търси, а изложилъ само приказки и, може би, свои собствени въображения.

Всички знаемъ, че покойния Т. Кърджиевъ на два пѣти е хващанъ отъ турскитѣ власти въ Руссе и испращанъ въ Ст. Загора; първи пѣтъ по Ст. Загорското въстание, и втори по това въ Гор. Орѣховица на слѣдующата година. За тѣхъ отъ разказа на Иконома п. Петра Арнаудова азъ знамъ слѣдующето: